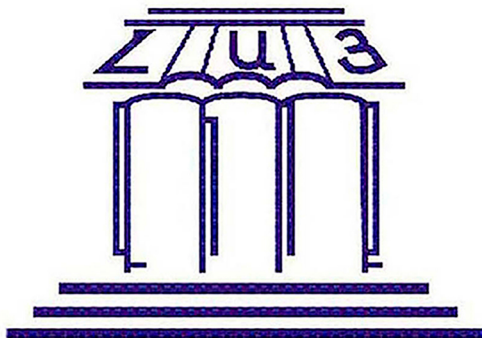

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

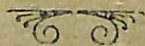
Adapt — remix, transform, and build upon the material

I
ՀՐԱՀԱՆԳ
ՏԵՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

— 364 —

II
ՑՈՒՑՄՈՒՆՔՆԵՐ

ԱՄՍԱԿԱՆ ՈՊԵՐԱՑԻՈՆ—ՎԻՃԱԿԱԳՐԱ-
ԿԱՆ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹԵՐԸ
ԼՐԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

657
Հ-94

ՔԱՐԳՄԱՆԵՑ՝ Վ.—Կ.

ՀԱՅՏՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ «ՀԱՅՏՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ»
1931 թ.

24 SEP 2013

14.09.2013

657

2-94 *uf*

ՀՐԱՀԱՆԳ

1454

**ԱՐՀԵՍՏԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՐՏԵԼՆԵՐԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԿԱԶՄԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ**

(ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ, ՎԱՐԿԱՅԻՆ ՅԵՎ ՓՈԽԱԴՐՈՂՆԵՐԻ
ԱՐՏԵԼՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ)

(6585.57)

25818-60

ՊԵՏՏՐՈՍ
ԳՐԱՌԵՊ. 6078 (Բ.)
ՊՍ. 1177
ՏԻՐԱԺ 200

I ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՏԵՍԱԿԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱԹՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ.

1

Տարեհաշվետվութիւնը լրացնելիս կլինեն դեպքեր, յերբ արտելն այս կամ այն դործառքը չի կատարել, վոր նախատեսնված են զանազան տախտակների առանձին սյունյակներում: Որինակ՝ մի քանի արտել կարող է կապիտալ ներդրումներ չեն ունեցել կամ արտադրութեանը պատրաստել միայն իրենց սեփական նյութերից և պատվիրատուներէից նյութեր չեն ստացել: Նման դեպքերում ավելորդ սյունյակները ջնջվում են, իսկ ավելորդ չլրացված տախտակների վրա գրվում է, թե ինչ պատճառով են նրանք բաց մնացել: Յեթե այդպիսի նկատողութիւններ և մակագրութիւններ բացակայում են, տարեհաշվետվութիւնը կհամարվի լրացված սխալ և կվերադարձվի արտելին այն ուղղելու համար:

Տարեհաշվետվութիւնների բոլոր տախտակներում, բացի հաշվեկշիռից և չահ ու վնասի հաշվից, գումարները ցույց են տրվում ուղբիներով առանց կոպեկների: Ըստ վորում 50 կոպեկից ավելին ընդունվում է 1 ուղբի, իսկ 50 կոպեկից պակաս գումարը դուրս է ձգվում:

Միավորի չափերը ցույց են տրվում մետրիքական չափերով—մետր. կիլոգրամ, տոն և այլն, իսկ հատով ապրանքները—գույքերով, տասնյակներով, հարյուրներով, հազարներով և այլն:

Տարեհաշվետվության գլխին գրվում է, թե հաշվետվությունը վո՞ր ժամանակամիջոցի համար է կազմված: Այն արտելները, վորոնք իրենց գործունեությունը սկսել են վոչ հաշվետու տարեակներից, գլխին գրում են իրենց գործունեություն իսկական ժամանակամիջոցը (որինակ 15/III 30 թ. մինչև 1/1 31 թվի և այլն):

Այն արտելը, վոր դադարել է գործելուց հաշվետու տարվա մեջ, հաշվետվությունը կազմում է լուծարձային հանձնաժողովը, գլխին ցույց տալով նրա զործունեության ժամանակաշրջանը (որինակ 10/1 30 թ. մինչև 25/X 30 թվի և այլն):

Այն արտելը, վոր հաշվետու տարում կազմվել է մի քանի արտելների միացումից, տալիս է միացյալ հաշվետվության, վորի մեջ մտնում են միացված արտելների գործունեություն և կազմակերպչական գրության տրվյալները մինչև նրանց ի մի ձուլվելը: Յեթև այդ միացումը կատարվել է տարեվերջում, և արտելը հնարավորություն չունի միացյալ հաշվետվություն կազմելու ի մի ձուլված բոլոր արտելների համար, նա պետք է ներկայացնե հաշվետվության յուրաքանչյուր միացված արտելի համար առանձին:

ՅՈՒՑՄՈՒՆՔՆԵՐ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ № 1 ՁԵՎԻ ԼՐԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տախտակ № 1

Այդ տախտակում գրվում է 1-ին կետում գրվում է արտելի լրիվ անունը, ցույց տալով արտադրությունը, որինակ. Զարխեչի փայտա-յերկաթադորձական «Անիվ» արտել, Գորիսի փայտա-թիթեղագործական «Գուղոկ» արտել և այլն

2-րդ կետում գրվում է Միության կամ վարկային բնկերության անունը, վորի անդամ հանդիսանում է ավյալ արտելը:

3-րդ կետում գրվում է վարչության բնակավայրը (հասցեն), ըստ վորում, յեթև արտելը գտնվում է գյուղում, ջնջվում է «քաղաք» խոսքը և ընդհակառակը: Շրջանը ցույց է տրվում համաձայն վերջին վարչական բաժանման:

4-րդ կետում գրվում է այն հիմնարկի անունը, որ առաջին անգամ տոմարագրվել է արտելի կանոնադրությունը, ցույց տալով տոմարագրման թիվը (ամիս և թիվ):

Ըստ վորում միևնույն է թե արտելը ինչ ձևով է գոյություն ունեցել կամ վերակազմվան յենթարկվել: Բոլոր դեպքերում էլ ցույց է տրվում առաջին անգամի տոմարագրման թիվը:

Տախտակ № 2

Այս տախտակում տեղեկությունները տրվում են միայն ա նդամների և թեկնածուների մասին, հաշվե-

լով նրանց թվում նաև այն ծառայողներին և աշակերտներին, վորոնք տվյալ արտելի անդամներ կամ թեկնածուներ են հանդիսանում :

3-րդ կետում ցույց է տրվում այն բատրակներին և չքավորներին թիվը, վորոնք անդամագրվել են տվյալ արտելին հաշվետու տարում, 4-րդ կետում՝ գործադուրկներին թիվը, վոր ընդունված են աշխրորսայից համաձայն տեղական աշխատանքի մարմնի հետ կնքված պայմանագրի: 8-րդ կետում՝ այն անդամների թիվը, վոր արտելը հանձնել է պետադեյունաբերությունը: Կամավոր կերպով արտելից հեռացած և հետագայում մասնավոր ձևով պետական Ֆարբիկան աշխատանքի մտած անդամները, այստեղ ցույց չեն տրվում:

Տախտակ № 3

Այն արտելները, վորոնք մի քանի վանազան տեսակ արտադրություններ ունեն (յերկու կամ ավելի), այս տախտակում տեղեկությունները տալիս են ամեն մի տեսակ արտադրության ճյուղի համար առանձին-առանձին: Արտադրության անունը ցույց է տրվում Ա սյուլակում համաձայն ստորաբաժանման (կլասիֆիկացիայի):

Առանձին ճյուղեր չպետք է հաշվել այն արտադրությունները, վորոնք այդ ստորաբաժանման մեջ չեն հիշատակված: որինակ՝ կոշկակարությունը դադատվելայի ցեխը չպետք է ցույց տրվի իբր առանձին արտադրություն: Բայց, յեթե, արտելն ունի թեկուղ իբար հետ կապված արտադրություններ, բայց նրանք նախատեսված են հիշված ստորաբաժանման մեջ, այն ժամանակ այդ արտադրությունները պետք է ցույց տալ առանձին-առանձին: Ավելի ևս ջոկ արտադրություններ

պետք է համարել այն ճյուղերը, վորոնք իբար հետ կապ չունեն, որինակ, ջուլհակություն, դերձակություն, կոշկակարություն և այլն: Այս առանձինը լավ պետք է յուրացնել և աչքի առաջ ունենալ նաև տարեհաշվետվության № 13, 14, 20, և 21 տախտակները լրացնելիս:

Տախտակում գրվում է ըստ առանձին ճյուղերի արտադրությունում զբաղված անձանց թիվը, իսկ «ընդամենն արտադրությունում զբաղված» տողում ցույց է տրվում արտելի անդամներից և թեկնածուներից հետեյալ անձինք. 1. արտադրությունից ազատված վարչության անդամները և մյուս վարչական անձնակազմը. 2. արտադրական և առևտրական ձեռնարկներում զբասենյակներում, պահեստներում ծառայող արտելի անդամները և 3. նյութեր ու պատրաստի արտադրություններ վոխադրող անդամները, բացառությամբ անտառանյութերի և շինանյութերի արտադրությունների:

Ինքն ըստ ինքյան հասկանալի յե, վոր առաջին սյունյակի գումարը հավասար չի լինի 2-ից մինչև 7 սյունյակների գումարներին, վորովհետև, ինչպես, որինակ, 2-րդ սյունյակում ցույց տրված կանայք կարող են յերկրորդ անգամ գրվել 3-րդ սյունյակում և յերրորդ անգամ 5-րդ սյունյակում, յեթե նրանցից մի քանիսը 23 տարեկանից ցածր տարիք կունենան կամ անդադետ կլինեն:

Վարձու բանվորները և ծառայողներն ու արտելի անդամ հհանդիսացող աշակերտները 3-րդ տախտակում ցույց չեն տրվում:

Առաջին սյունյակի գումարը պետք է հավասար լի-

նի 2-րդ տախտակի 10-րդ սյունյակին և 4-րդ տախտակի 12-րդ սյունյակին:

Տախտակ № 4

Այս տախտակը լրացվում է հետևյալ ձևով...

Անդամների սոցիալական կարգի ստուգման և հարցաթերթերում յեղած տեղեկությունների հիման վրա, արտելի բոլոր անդամները բաժանվում են այն խմբերի, վոր հիշված են 4-րդ տախտակի սյունյակներում: Յեթե այս կամ անդամի մասին արտելում ունեցած տեղեկությունների ճշտության մասին կասկած և առաջանում, անհրաժեշտ և այդպիսի անդամներին նորից ստուգել և ապա անցկացնել այս կամ այն խմբի մեջ:

Յերեսաները և բնտանիքի մյուս անդամները, յեթե նրանք մինչև արտելին անդամագրվելը չունեյին ինքնուրույն վաստակ և ապրում եյին ծնողների մոտ, անց են կացվում նույն խմբի մեջ, ինչպես և նրանց ծնողները: Ձեռնարկատերերի խնամքին ղտնվող անձանց համար 4-րդ տախտակում հատկացված և անանձին սյունյակ 10:

13-րդ սյունյակում պետք և դուրս ձգվեն «գեոռևս մնացած» բառերը: Այս սյունյակի ճիշտ վերնագիրը պետք և լինի «նրա թվում ձայնագուրկներ»:

14-րդ սյունյակում ցույց են տրվում միասին արտելի վոչ մի վարձու բանվոր չունեցող անդամները և այն անդամները, վոր վարձու բանվոր ունեն միայն գյուղատնտեսության մեջ:

15-դ 16-դ սյունյակներում ցույց են տրվում արհեստների մեջ մեկ կամ յերկու բանվոր ունեցող անդամները:

Յեթե, արտելի մի քանի անդամներին հնարավոր

չե 1-ից մինչև 10-դ սյունյակներում հիշված վորեկ խմբերից մեկում ղետեղել, պետք և գծել նոր հատուկ սյունյակներ համապատասխան վերնագրով կամ փոխել ըաց մնացած սյունյակների վերնագրերը:

Տախտակ № 5

Այս տախտակի առաջին տողում ցույց և տրվում վարչության բոլոր անդամների ընդհանուր թիվը, թեկուզ դրանցից մի քանիսն արտելում վոչ մի մշտական աշխատանք տանելիս չլինեն և միայն վարչության նիստերին մասնակցելիս լինեն:

2-դ տողում ցույց են տրվում վարչության միայն այն անդամները, վորոնք ստանում են մշտական վարձատրություն վարչության անդամի պաշտոնի համար:

Տախտակ № 6

Այստեղ տեղեկություններ տրվում են միայն այն անձանց մասին, վորոնք սպասարկում են արտելի արտադրությանը: Դրանց թվին են պատկանում ճարտարապետները արտադրական ձեռնարկումներում, ծառայողները դրասենյակներում, պահեստներում, խանութներում, ղոնապահները և հավաքարարները: Այս տախտակում պետք և առանձին տողով ցույց տալ փոխադրողներին համաձայն 3-դ տախտակի բացատրության: Արտադրության մեջ ղրաղված բանվորական ուժը այս տախտակում հաշվի չի առնվում:

Տախտակ № 7

Տարեհաշվետվության մեջ այս տախտակի վերնագիրը սխալ և գրված «ընդհանուր տեղեկություններ կապիտալ շինարարության մասին»: Վերնագիրը պետք

ե ուղղել հետեյալ ձևով. «ընդհանուր տեղեկություններ կապիտալ ներդրումների մասին»:

Ա սյունյակում հիշատակվում են այն բոլոր կապիտալ ներդրումները, վոր արտելը կատարել է հաշվետու տարում: Այդ հիշատակման մեջ յուրաքանչյուր ձեռնարկի համար մանրամասն կերպով պետք է ցույց տրվի, թե ինչի համար են կատարված այդ ներդրումները: Ահա մի քանի որինակներ, թե ինչպես պետք է լրացնել Ա սյունյակը.

1. Յերեք աղյուսագործարանների չորանոցների շինությունը

2. Պատրաստի արտադրանքների պահեստի շինությունը

3. Յերկու ձի գնելու համար

4. Փայտանյութեր փոխադրելու 20 ույթանոց արակտորի գնելու համար

5. Արհեստանոցի հիմնական վերանորոգության համար

6. Արտելի զրասենյակի հիմնական վերանորոգության համար

7. 12 նոր տրիկոտաժի մեքենաներ գնելու համար

8. Ելեքտրական մատոր գնելու համար

Այս տախտակի Ա սյունյակը պետք է հատուկ ուշադրությամբ և մանրամասն լրացնել, վորովհետև այս տեղեկությունների հիման վրա Միության արտելների կապիտալ ներդրումները պետք է բաժանեն հետեյալ խմբերի.

ա. Նոր շենքի կառուցում կամ գնում.

բ. Արտադրության սարքավորման-մեքենաների, զազգյահների և այլ ինվեստորի գնում և կահավորում.

դ. Շենքի կապիտալ վերանորոգում.

դ. կահավորման կապիտալ վերանորոգում

յե. Արտադրության լայնացում կամ վերակառուցում:

Յեթե ծրագրով նախատեսված աշխատանքը չի վերջացել հաշվետու տարում, 5-դ սյունյակից մինչև 16 ցույց են տրվում բոլոր միջոցները, վոր ստացված են կապիտալ ներդրումների համար աշխատանքի սկզբից, իսկ 11-դ և 12-դ սյունյակներում ցույց են տրվում սեփական միջոցները, վոր փաստորեն ծախված են աշխատանքի սկզբից:

6-դ սյունյակի և 11-դ ու 16-դ սյունյակների ընդհանուր գումարի պարբերությունը ցույց է տալիս կապիտալ ներդրումների չորագործված փոխառու միջոցների մնացորդը:

Տախտակ № 8

Այս տախտակում ցույց են տրվում նյութերի շրջանառությունները:

1. Արտադրության սկզբնական հումույթը

2. Կիսաֆաբրիկատները

3. Արտադրության ոժանդակ նյութերը.

4. Վառելիքն այն արտադրություններում, վորտեղ նրա ծախսը արտադրանքի համեմատությամբ բավական մեծ է, ինչպես, որինակ, աղյուսագործության մեջ և այլն: Այս տախտակում չեն գրվում սարքավորումը, շենքերի կառուցման և վերանորոգման նյութերը, փաթեթը, հացաֆուրածը և այլն անդամներին մատակարարելու սպասարանի ապրանքները: Այս ապրանքների և նյութերի շրջանառությունը ցույց ետը-

վում 9-դ տախտակում: Ներքին շրջանառությունները չպետք է անցնեն այս տախտակով: Այդպիսով, այս տախտակը լրացնելու համար հաշվապահական տվյալներն ապրանքների հաշվից պետք է դուրս ձգվեն. 1. այն կիսաֆաբրիկատների արժեքը, վոր արտադրվել են արտելում՝ տրվել են իրեն արտադրությունը հետագա վերամշակության համար. 2. այն նյութերը, վոր վերադարձվում են Միությանը և այլ մատակարարողներին կամ պատվերատուներին. 3. այն նյութերը, վոր արտելի մեկ ձեռնարկից փոխադրվում է մյուսը և 4. ստորնոն, այսինքն հաշվապահական սխալ գրանցումների ուղղումը:

Առաջին տեղում գրվում է սեփական նյութերի շրջանառությունը:

Յերկրորդ տողում ցույց է տրվում պատվիրատուների նյութերի շրջանառությունը: Ըստ վորում պատվիրատուներ հաշվում են այն կոնտրագենտները, վորոնք տալիս են արտելին նյութեր առանց ստանալու նրանց արժեքը, այն պայմանով, վոր արտելը յետ վերադարձին իրենց այդ նյութերից ստացած արտադրանքները, ստանալով ըստ սահմանած պայմանագրի վերամշակության համար հատուկ վարձատրություն: Յեթե պատվերատուն չի գնահատել իրեն նյութերը, այնուամենայնիվ արտելը պետք է գնահատի պետական մեծածախս գներով և ցույց տա 8-դ տախտակի յերկրորդ տողում: 2-դ սյունյակում հաշվառման են յենթարկվում այն նյութերը, վոր արտելը ստացել է իր Միությանից:

3-րդ սյունյակում գրվում են պետքարմիններից և այլ կարմաղերություններից ստացած նյութերը

այն դեպքում, յեթե արտելը ստացել է յնքնուրույն կերպով առանց Միության, իսկ յեթե Միության միջոցով են ստացված, ցույց են տրվում 2-դ սյունյակում: 5, 6 և 7 սյունյակներում հաշվառման են յենթարկվում մասնավոր անձերից ստացված նյութերը:

Ըստ լորում 7-րդ սյունյակում ցույց են տրվում ապլանքատուներից ընված նյութերը, մեծ պարտիաներով ձեռնարկատերերից պատվերներ ընդունելը, իսկ 5-6 սյունյակներում գրվում են այնպիսի բանափորներ յետ կատարած շրջանառությունը, վորոնք վոչ ապրիքառու յեն և վոչ էլ ձեռնարկատեր, բայց ծախում է արտելին իրենց մշակած կամ ձեռք բերած նյութերը կամ թե չե արտելին պատվեր են տալիս իրենց դործածության համար արտադրանքներ պատրաստելու: 2-ից մինչև 9-րդ սյունյակն առաջին տողում նյութերը ցույց են տրվում հաշվի դնով, իսկ գնման վերադեր ծախսերը առանձնացվում են 10-րդ սյունյակում:

8-րդ սյունյակում ցույց է տրվում վոչ թե բոլոր արտադրված կիսաֆաբրիկատների արժեքը, այլ միայն նրանց մշակողները տարեվերջում: Արտելի վերամշակած և յրձառած կիսաֆաբրիկատները ցույց են տրվում մոտքում—10-րդ տախտակի 2, 3 և 4 սյունյակներում յյեղքում—միևնույն տախտակի 13-րդ և 18-ից մինչև 23-րդ սյունյակներում:

20-ից մըչև 22-րդ սյունյակների առաջին տողում տրվում այն նյութերի վաճառքի գինը, վոր ցույց է տրված յնքնաբերով 16-րդ սյունյակում: 20-ից մինչև 22-րդ սյունյակների յերկրորդ տողում վոչ մի գումար չի կարելի ցույց տալ—այս սյունյակների գլխին

սխալմամբ տպված «և հանձնված և», այս բառերը պետք է ջնջել:

Նյութերի մանրածախս վաճառքը յեվս պետք է մտցնել 8-րդ տախտակի 16-րդ (ինքնարժեքով) 20-րդ (վաճառքի գնով) սյունյակները, իսկ 11-րդ տախտակուր հյուսիսի մանրածախս վաճառքը յերկրորդ անգամ պետք է ցույց տալ պատրաստի արտադրանքների և այլ ապրանքների վաճառքի հետ:

1 և 12-րդ սյունյակների գումարը հավասար պետք է լինի 18 և 18-րդ սյունյակների գումարին: 16 և 20-րդ սյունյակների տարբերությունը ցույց է տալիս նյութերի վաճառքի անդուտ ոգուտը կամ վնասը:

Տախտակ № 10

Այս տախտակը լրացնելիս պետք է ղեկավարվել 8-րդ տախտակի համար տրված ցուցմունքներով և հետևվյալով:

1-ից մինչև 4-րդ և 12-ից մինչև 17-րդ սյունյակները ներառյալ յերկրորդ տողում պատվիրատուների նյութերից պատրաստված արտադրանքների արժեքի մեջ հաշվում են վոչ միայն նրանց վերամշակության ծախսերը, այլ նաև պատվիրատուների նյութերի արժեքը: 18-ն, մինչև 23-րդ սյունյակներում պատվիրատուների նյութերից ստացված արտադրանքների արժեքի մե մըտցվում են արտելին հասանելիք վարձատրությունը, ավելացրած դրան նաև այդ արտադրանքների վրա ծախսված պատվիրությունների նյութերի արժեքը:

Գնելու վերադիր ծախսերը ցույց են տրվում 10-րդ սյունյակում աշխատանք, ինչպես և նյութերի համար 8-րդ տախտակում:

Պատրաստի արտադրանքների ուղարկելու և դրանորդներին ու պատվիրատուներին հանձնելու ծախսերը, իբր ընդհանուր կանոն, կատարվում են այդ անձանց հաշվին, բայց յեթե արտելն իր հաշվին կատարել է սյուպիսի ծախսեր, դրանք չպետք է անցկացվեն 10-րդ սյունյակում: Այդ ծախսերն անց են կացվում վաճառքի դեբետի հաշվին:

13-րդ սյունյակում վաճառքի շրջանառությունը ինքնարժեքով պետք է ցույց տրվի, հանելով վաճառքի վերադիր ծախսերը, այլապես 1 և 12-րդ սյունյակների գումարը հավասար չի լինի 16 և 17-րդ սյունյակների գումարին:

Տնտեսակի ներքեվում ծանոթություն մեջ պետք է անել հետևյալ մակագրությունը «պատրաստի արտադրանքների վաճառքի վերադիր ծախսեր ուրիշ: Այդպես պետք է վարվել նաև նյութերի վաճառքի վերադիր ծախսերի նկատմամբ (8-րդ տախտակի, 16-րդ սյունյակ):

2, 3 և 8-րդ սյունյակներում ցույց է տրվում արտելի զտադրած պատրաստի արտադրանքների և կիտաֆաբրիկանտների արտադրական ինքնարժեքը:

3-ի արտելի պատրաստած կիտաֆաբրիկանտները նրա գերում ձեվակերպված են իբր պատրաստի արտադրանքներ և բաց են թողնվել արտադրությունը հետագավերամշակության համար, այդ շրջանառություն, վորպես ներքին, 10-րդ տախտակում ցույց չի տրվում: 14-րդ սյունյակը պետք է ջնջել, նա այս տախտակու սխալմամբ է տպվել: Այս տախտակում ցույց չպետք է տրվեն նաև մյուս ներքին շրջանառությունները, որոնց մասին ասված է 8-րդ տախտակի բացատրության մեջ:

Տախտակ № 11

Այս տախտակի առաջին տողում ցույց է տրվում մանրածախս խանութների թիվը, յեթե արտելը մանրածախս առեւտուր է անում :

Յերկրորդ տողում գրվում է տարեկան մնարծախս չրջանառության գումարը վաճառքի դնով : Եյս չրջանառության մեջ են մտցվում նաեւ 8-րդ (13 և 20-րդ սյունյակները) և 10-րդ տախտակների համապատասխան 13 և 23-րդ սկսնյակները) սյունյակները :

Տախտակ № 12

Ինչպես այս, այնպես և հետեւյալ 1: և 14-րդ տախտակները լրացնելիս, պետք է ոգտվել նյութերի և պատրաստի արտադրանքների անվանացուցակից : Բոլոր մանր անվանացուցակի մեջ չհիշված նյութերը պետք է համարել այլ և ցույց տալ նրանց տախտակի վերջին տողում միայն գումարով :

Այս տախտակում ցույց է տրվում արտել գրսից ստացած նյութերը և այլ կիսաֆաբրիկատներ : Սեփական արտադրությունից ստացված կիսաֆաբրիկատները 12-րդ տախտակում չեն գրվում (1 2, 5 և 6 սյունյակներում) : Այդ կիսաֆաբրիկատները պետ է ցույց տրվեն 14-րդ տախտակի 1-ից մինչև 8-րդ սյունյակներում : Այդ պատճառով ել ընդհանրապես 12-ի տախտակի 5 և 6-րդ սյունյակները կմնան բաց :

2-րդ սյունյակի գումարը հավասար պետ է լինել 8-րդ տախտակի 12-րդ սյունյակին :

4-րդ սյունյակի գումարը հավասար պետք է լինի 5-րդ տախտակի 2-րդ սյունյակին, 8-րդ սյունյակի գումարը պետք է հավասար լինի 8-րդ տախտակի, 4, 5,

և 7 սյունյակների յերկրորդ տողում ցույց տրված չրջանառութունների գումարին :

Տախտակ № 13

12-րդ տախտակի բացատրության մեջ ասված է, վոր արտելի սեփական արտադրությունից ստացված կիսաֆաբրիկատները պետք է ցույց տրվեն միայն 14-րդ տախտակում : Այդ պատճառով ել չիշված կիսաֆաբրիկատների բաց թողնումն արտադրությանը պետք է գրավի 14-րդ տախտակի 13 և 14-րդ սյունյակներում, իսկ 13-րդ տախտակում ցույց են տրվում այն հումութները նյութերը կիսաֆաբրիկատները, վորոնք ստացվել են դրսից և նշանակել են 12-րդ տախտակում կամ տարեակգրում մնացել են արտելի պահեստում :

Յեթե արտելն ունի մի քանի արտադրություններ, նյութերի բաց թողնումը ցույց է տրվում յորաքանչյուր արտադրության համար առանձին, թեկուզ այդ արտադրությունների համար ծախսված լինեն միատեսակ նյութեր : Որինակ, յեթե արտելը զբաղվում է ջուլհակությամբ և հյուսվածագործությամբ թելի ծախսը ցույց է տրվում ամեն մի արտադրության համար ջուլ : Փայտագործության մեջ առանձին ցույց են տրվում փայտի ծախսը բոլոր ճյուղերի համար առանձին-առանձին և այլն :

Ա սյունյակում արտադրության անունը և Բ սյունյակում նյութերի անունը ցույց են տրվում համաձայն նյութերի և պատրաստի արտադրանքների ստորաբաժանումների (կլասիֆիկացիայի) :

Բ սյունյակում յուրաքանչյուր արտադրության համար նախ գրվում են այն նյութերը, վոր ցույց են տրվում

(6) 89.57

ված ստորագրածանումի մեջ, իսկ մնացածները՝ «այլ նյութերի» մեջ միասին:

Յուրաքանչյուր արտադրութեան համար տրվում է առանձին գումար, իսկ տախտակի վերջում բոլորի համար:

Տախտակ № 14

Այս տախտակը լրացնելիս պետք է ղեկավարվել 12 և 13-րդ տախտակների բացատրութեանն հետով:

10 և 16-րդ սյունյակների գումարը հավասար պետք է լինի 10-րդ տախտակի 5 և 17-րդ սյունյակներին:

Տախտակ № 15

Արհեստագործական արտեղներում կարող են լինել յերկու տեսակ ծախսեր. նրանցից մի քանիսը տարվա ընթացքում պետք է անցկացվեն արտադրութեան հաշվին և մտցվեն ինքնարժեքի մեջ-դրանք արտադրական, ցեխային և ընդհանուր գործարանային ծախսերն են, իսկ մնացածները կապված են արտադրանքների և նյութերի վաճառքի հետ և ինքնարժեքի մեջ չեն մտցվում-նրանք մինչեւ տարեվերջը գրվում են առեւտրական ծախսերի հաշվում, իսկ տարեվերջում անց են կացվում ոգուտների և վնասների հաշվին: 15-րդ տախտակում արտադրական ծախսերի համար հատկացված են 2, 3, և 4, իսկ առեւտրական ծախսերի՝ 5-րդ սյունյակները:

Յերկու ծախսերի գումարը գրվում է առաջին սյունյակում: Յեթե արտելը զբաղվում է միայն արտադրութեամբ և իրեն ամբողջ արտադրութեանը հանձնում և Միութեանը կամ վերջինիս կարգադրութեամբ այլ հիմնարկներին և կազմակերպութեան-

ներին, արտելի բոլոր ծախսերը համարվում են արտադրական, բացառութեամբ հետեւյալ ծախսերի. (արհեստագործական, հարկ շրջանառութեանից, վոր վճարել է Միութեանը և գրել արտելի հաշվին. 2 վրձարված կոմիսիան և անցկացված վաճառքի հաշվին, այսինքն Միութեանը տրված մասնահանումը և 3. կոմսիայից դուրս ապրանքների վաճառքի այն ծախսերը, վորպիսին միութեանը գրել է արտելի հաշվին, որինակ, փաթեթի, պահպանման և ապահովագրման ծախսերը:

Այն արտելը, վոր սեփական արտադրութեան չունի և կատարում է գնման, պատրաստի արտադրութեանների վաճառման ու իր անդամներին նյութեր մատակարարելու գործառնքներ, ունի միայն առեւտրական ծախսեր, վոր անց են կացվում ոգուտների և վրնասների հաշվին (տարեվերջում):

Այն արտելները, վորոնք ունեն սեփական արտադրութեան և կատարում են առեւտրական գործառնքներ, ծախսերի մի մասը, վոր հիշատակված են մեկից մինչեւ 16-րդ սյունյակներում, անց են կացվում արտադրութեան հաշվին 2, 3 և 4-րդ սյունյակներում և մի մասն էլ առեւտրական ծախսերի հաշվին 5-րդ սյունյակում համաձայն գործառնքներին և արտադրական ծախսերի նշնակութեան:

Արտադրական ծախսերի բաժանումը ցեխային և ընդհանուր գործարանային ծախսերի կատարվում է այն դեպքում, յերբ արտելը տարվա մեջ նրանց հաշվառման է յենթարկել առանձին, հակառակ դեպքում բոլոր արտադրական ծախսերը ցույց են տրվում 4-րդ սյունյակում ընդհանուր գումարով:

Ծախսերն այս կամ այն հոգւածով անցկացնելու համար պետք է ղեկավարելով հետեւյալ կանոններով:

Յերկրորդ հոգւածի «բանվորական ուժի և սպասարկող անձնակազմի պահպանման լրացուցիչ ծախսերը» և 3-րդ հոգւածի «աշխատավարձի վրայեկը» անց են կացվում արտելում աշխատող բոլոր անձանց լրացուցիչ ծախսերը և վրայեկները, նրա թվում նաև արտադրութեան մեջ զբաղվածներին:

Այդ հանդամանքն աչքի առաջ պետք է ունենալ 12-րդ տախտակի 18-րդ սյունյակը լրացնելիս և չբացառել և մտցնել աշխատավարձի մեջ լրացուցիչ ծախսերը և վրայեկները:

Բանվորական ուժի պահպանման լրացուցիչ ծախսերին են պատկանում.

ա) չողտազործված արձակուրդի դրամական փախհատուցումը (կոմպենսացիան).

բ) ծառայութեան չափանիշներով փոխհատուցման նպաստը.

գ) բանվորներին և ծառայողներին աշխատանքի հրավիրելու ու տեղափոխութեան ծախսերի հետ կապված ծախսերը (որապահակներ, փոխադրութեան ծախսեր և այլն).

դ) Բանվորներին և ծառայողներին տրված բնակարանների վարձը.

Աշխատավարձի վրայեկին են պատկանում.

ա) արտելի անդամների և վարձու բանվորների համար փոխադրութեան գանձարկին տրված մուծումները.

բ) Արտելի անդամներին սպասարկող հիմնարկների պահպանման մասնահանումները (ակումբներ, մսուրներ և այլն).

դ) բնակարանային շինարարութեան մասնահանումները:

6-րդ հոգւածը, ինչպես յերեւում է նրա անունից վերաբերում է միայն արտադրական ձեռնարկներին: Հետեւյալս այս հոգւածի 5-րդ սյունյակում վոչ մի ծախս չի լինել:

14-րդ հոգւածի վճարված կոմիսիան և արտադրանքների վաճառքի վրայեկը վոչ մի կերպ չի կարելի անցկացնել արտադրութեան հաշիվին և ամբողջական պատկանում է 5 սյունյակին:

Արտելի նյութեր և սպարանքներ գնելու համար Միութեանը կամ այլ հիմնարկներին և մասնավոր անձանց վճարած կոմիսիան 15-րդ տախտակում բոլորովին չի գրվում--այդ կոմիսիան նյութերի և սպարանքների գնման վերադեր ծախսերին են պատկանում և մյուս վերադեր ծախսերի հետ ցույց են տրվում 8-րդ տախտակի 10-րդ սյունյակում և 10-դ տախտակի 10-րդ սյունյակում, իսկ 9-րդ տախտակին վերաբերող գնման հետ կապվածները մտցնում են այդ տախտակների ինքնարժեքի մեջ և վոչ մի տեղ հաշվետվութեան մեջ ցույց չեն տրվում.

Յեթե արտադրանքների վաճառքի հարկը (հոգւած 12) և վճարված կոմիսիան (հոգւած 14) դրքերով անց են կացված վոչ ծախսերի հաշիվին, այլ վաճառքի, այդ բոլոր ծախսերը պետք է անցկացնել 15-րդ տախտակի սյունյակի 12 և 14-րդ հոգւածներում.

Ըստ վերում պետք է հիշել, վոր 17-րդ տախտակը (վնասների և ոգուտների հաշիվ) լրացնելիս պետք է կամ պահանջներ վաճառքի ընդհանուր վնասների գումարը կամ ավելացնել անդուտ յեկամուտների գումարը.

այլապես վնասների և ոգուտների հաշիվը ձիշտ չի լինել:

15 հոգւածում ապրանքների և նյութերի պակասորդը անց ե կացվում ընդունված բնական պակասորդի սահմաններում:

Ընդունված չափից բարձր, ավելի յեվս յուրացումը և տարրերային աղետներից առաջացած արտադրությունների և նյութերի կորուստը 15-րդ տախտակում ցույց չեն տրվում և յեթե առաջացած այդ վնասները չեն բռնագանձվում մեղալոր անձերից կամ ծածկվում ապահովագրական հատկացումներով, անց և կացվում 17 տախտակի Բ սյունյակի աղատ տեղերից մեկում:

Ընդունված նորմաներից բարձր յեղած պակասորդները, ամբողջապես անց են կացվում արտադրության հաշվին, իսկ պատրաստի արտադրանքները՝ առեվտրական ծախսերի հաշվին (15 տախտակի 5-րդ սյունյակ):

Յեթե տարվա մեջ արտելի հաշվապահությունը տարվել է ձիշտ և արտադրական ծախսերը չեն խառնվել առեվտրական ծախսերի հետ, 4-րդ սյունյակի գումարը պետք ե ցույց տա արտադրական ծախսերի այն գումարը, վոր արտադրական ծախսերի հաշվից փոխանցվել են արտադրության հաշվին:

Տախտակ № 16

Այս տախտակի տեղեկությունները վերցվում են չքավորների կոոպերացման հատուկ դրամագլխի (Փոնդի) հաշվից և այդ Փոնդի հաշվին փոխատվությունների հաշվից:

1, 2 և 4 սյունյակներում ցույց են տրվում այն գումարները, վոր հաշվետու տարում սյունյակի վերնա-

գրում հիշված աղբյուրներից հատկացվել են այդ նպատակին, այդ հատկացումների ընդհանուր գումարը պետք ե հավասար լինի Փոնդի չրջանառության կրեդիտի հաշվին:

3-րդ սյունյակում ցույց են տրվում այն գումարները, վոր վերադարձվել են փայավճարներ մուծելու համար Փոնդի հաշվին ստացած փոխառությունների ձեւով:

Ստացած միջոցների ընդհանուր գումարը գրվում ե 5-րդ սյունյակում, վոր պետք ե տա 1-ից մինչև 4-րդ սյունյակների գումարը: 6-րդ սյունյակում ցույց են տրվում գյուղատնտ. կոլլեկտիվացման ոգտին հատկացված, կամ հատկացվելիք գումարը, անկախ նրանից թե նա հանված ե Փոնդի հաշվից թե վոչ: Կոլլեկտիվացման ոգտին փաստորեն վճարած գումարները ցույց են տրվում 17 սյունյակում:

7-ից մինչ 11-րդ սյունյակներում ցույց են տրվում այն գումարները, վոր հաշվետու տարում ծախսված են փոխառությունները տալու համար: 11-րդ սյունյակի գումարը պետք ե հավասար լինի այն փոխատվությունների դեբետի հաշվին, վոր տարված են Փոնդի հաշվին: 12-ից մինչև 15-րդ սյունյակներում գրվում են այն գումարները, վոր արտելն ինքն և ծախսել կոոպերացման և կոլլեկտիվացման Փոնդից բացառապես չքավորներին և բարոակներին կոոպերացնելու համար ընդհանուր արհեստանոցներ կառուցելու և այլն: 16-րդ սյունյակում ցույց են տրվում այն գումարները, վոր տրվել են Միությանը չքավորներին կոոպերացնելու և կոլլեկտիվացնելու Փոնդի համար:

Վնասի և ոգուտի հաշիվը պետք է տա արդյունք (զուտ ոգուտ կամ վնաս) միայն հաշվետու տարվա գործառնների համար: Նրա մեջ չպետք է յերեւման անցյալ տարիների վոչ ոգուտները և վոչ վնասները, վոչ էլ հետագա տարիների ծախսերը և յեկամուտները:

Ծախսերը և վնասները նշանակվում են Ա սյունյակում այն ծախսերի հումարը, վոր դուրս է բերված 15-դ տախտակի 5-րդ սյունյակում:

2. Բ սյունյակում չըջանառության այն դումարը, վոր գրված է յեզրափակման հաշվեկշիռի № 22 հաշվի կրեդիտին:

3. Գ. սյունյակում առեվտրական և այլ գործառններից առաջացա, վնասները, նաև հաշվետու տարվա պատահական վնասները:

Ոգուտի հաշվին գրվում են.

1. Ա սյունյակում առեվտրական և այլ գործառններից ստացած յեկամուտները նաև հաշվետու տարվա պատահական յեկամուտները և

2. Բ սյունյակում տարեվերջում մնացած, չոգտագործված պահեստները, վոր գրված են հաշվետու տարվա յեկամուտների հաշվին:

Հաշվետու տարվա դուտ ոգուտի կամ վնասի դումարը պետք է հավասար լինի յեզրափակման հաշվեկշիռում ցույց տրված № 33 հաշվի գումարին:

ա. Ընդհանուր նկատողություններ.

(Հաշվեկշիռ)

Մանր արտելները և հատկապես այն արտելները, վորտեղ հաշվապահությունը տարվում է ամերիկական ձև

վի գրքերով, կարող են գրիավոր գրքում չունենալ հաշվեկշիռում հիշված բոլոր հաշիվները: Այս դեպքերում պետք է ոգուտել ռոմանգակող գրքերի տվյալներին:

Յեթե յենթահաշիվների մեջ դժվար է ցույց տալ նրանց չըջանառությունները, պետք է գրել բոլոր հաշիվների չըջանառությունների գումարները, բայց դրանց տարեակզրի և վերջի սալդոները պետք է ցույց տալ անպայման առանձին:

բ. Այստեղ մեջ են բերվում հաշվեկշիռի այն հաշիվները, վորոնք ամենաշատ կարիք ունեն ցուցմունքների:

5-րդ հաշիվ: Միության փայական դրամագլուխների մուծումները լինում են յերկու տեսակ. ա. ըստ կանոնադրության և բ. ոգուտներից: Ըստ վորում կանոնադրության դրամագլուխը գոյանում է արտելների փայադրամագլխի սահմանված մուծումներից (25 տոկ): Ոգուտների հատկացումներն այն դումարներն են, վոր արտելները պարտավոր են հատկացնել Միությանը 5 տոկոսի սահմաններում:

Ակտիվի այս հաշիվին պատսիվում համապատասխանում է միության փայական դրամագլխի ուժեղացման հատուկ դրամագլխի յենթահաշիվը:

5-II հաշվում նշանակվում են պահեստի դրամագլուխի հատկացումները, վոր մասնահանվում են ոգուտներից և տրվում Համկոոպրանիին:

5-IV հաշվում նշանակվում է այն դումարը, վոր մասնահանվում է ոգուտներից և տրվում է Համկոոպրանիին յերկարատե փոխառության համար: Պատսիվում, այդ դումարը պետք է նշանակված լինի յերկարատե փոխառության հատուկ դրամագլխի հաշվում (հաշիվ 20 III-I)

7 Հաշվում գրվում է բոլոր ժամկետային պարտա-
մուրհակների գումարը, բացառությամբ բողոքարկված
մուրհակների, վոր ցույց են տրվում հատուկ 8-րդ հոդ-
վածում:

Ի ապահովագրություն ստացած մուրհակները հաշ-
վեկշիռով չ'պետք է անցնեն և ցույց են տրվում արտա-
կշիռ հաշվում:

9-րդ հաշվի 1 կետում ցույց են տրվում սեփական
պատրաստի արտադրությունների գումարներն ինքնար-
ժեքով:

2-րդ կետում ցույց են տրվում պատվիրատուների
նյութերից պատրաստա, արտադրությունները, վոր
գուրս են գրվել արտադրության հաշվից և տրվել պա-
հատ:

Յեթե այդ արտադրությունների մեջ մտցված են
նաև պատվիրատուների նյութերի արժեքը գրա մասին
պետք է ծանոթություն գրել լուսանցքում:

10-րդ հաշվում ցույց են տրվում մյուս մնացած
ապրանքներն և նյութերն ինքնարժեքով, բացառու-
թյամբ սեփական խանութներում գտնվածներից, վոր-
րոնք ցույց են տրվում հատուկ 11 հոդվածում:

Արտադրության նյութերի մեջ պետք է ցույց տալ
վոր միայն հումույթը և ոժանդակ նյութերը այլ և այն
գործիքները, վոր մի տար յեն բանեցվում և գուրս
գրվում ծախսի մեջ: Սարքավորման առարկաներ վոր
միայն նրանք պետք է հաշվել, վոր գործում են, այլ և
մնում է պահեստի մեջ: Կապիտալ լեմոնտի կամ կա-
ուուցվող շենքերի համար ձեռք բերած կահավորումը
ցույց է տրվում 15-րդ հաշվում:

Տնտես- չինարարական նյութերը նրանք են,
վոր մնում են պահեստում և դեռ չեն տրվել

չինարարության կամ վերանորոգության համար: 10-րդ
հաշվում ցույց է տրվում այն տարան, վոր կա պա-
հեստում և ապրանքի հետ գնում է գնորդին, իսկ այն
տարան, վոր արտելը ոգտագործում է մի տարուց ավել
ժամանակ, ցույց է տրվում, իբր գույք:

11-րդ հաշվում խանութում յեղած ապրանքները
ցույց են տրվում նրանց վաճառքի գնով, իսր չվաճառ-
ված ապրանքների վերադիրները ցույց են տրվում պա-
սիվի 23-րդ հաշվում:

12 և 13 հաշիվներում ցույց են տրվում արտադրու-
ղության ծախսերը. այդ հաշիվների մնացորդները
պետք է ցույց տան այն արտադրանքների վրա կատա-
րած ծախսերը, վոր դեռ գուրս չեն գրված յեղել ար-
տադրությունից: Յեթե տարվա ընթացքում պատվիրա-
տուների նյութերի արժեքն անց է կացվել արտադրու-
թյան 13-դ հաշվով, այդ մասին ծանոթություն պետք է
և գրել լուսանցքում:

14-դ հաշվում ցույց է տրվում այն գույքը, վոր
գործադրվում է մեկ տարուց ավելի ժամանակ և ամոր-
տիզացվալի յե յենթարկվում: Այն գործիքները, վոր
ոգտագործվում են տարվա ընթացքում և ամորտիզա-
ցիալի չեն յենթարկվում, գույքի հաշվում չեն գրվում,
այլ ցույց են տրվում 28- հաշվում:

15-դ հաշվում ցույց են տրվում չավարտված չինա-
նյութերի և կապիտալ վերանորոգության ծախսերը,
լստ վորում ավարտված չինությունները և կապիտալ
վերանորոգությունները փոխանցվում են գույքի հաշ-
վին համաձայն նրանց վրա կատարած փաստական ծախ-
սերի:

16-դ հաշվում ցույց են տրվում միայն չբավորական
դրամագլխի փոխառվությունները:

18-դ հաշվում «գանազան, հիմնարկներ և անձինք» ում պետք է առանձին ցույց տալ գնորդների և մատակարարողների հաշիվները: Ըստ վորում Միության հետ ունեցած հաշիվները այստեղ չեն գրվում, այլ ցույց են տրվում 17-դ հաշվում:

Հաշվեկշիռում ստացված և տրված կանխավճարների համար հատուկ հոդվածներ չկան, նրանց գումարները պետք է ցույց տալ 16, 17 և 18 հաշիվներում:

18-դ հաշվում գրվում են բոլոր վարձու բանկորներին և ծառայողներին հետ ունեցած հաշիվները: Արտելի աղամ բանկոր-ածառայողների հաշիվներն անց են կացվում 16-2 հաշվ. 19-դ հաշվում գրվում են այն բոլոր հաշիվները, վոր տարեվերջում գույքացուցակագրման ժամանակ ճանաչված են կասկածելի:

Կասկածելի պարտքերից պետք է տարբերել անհուսալիները, վոր, պետք է գրվեն ոգուտների և վնասների դեբետի հաշվին, ըստ վորում, յեթե յերեք տարի չի անցել, դուրս են գրում, թողնելով ամեն մի պարտքից մեկ ուրբլի կասկածելի պարտքերի հաշվում:

20-դ հաշվում ցույց են տրվում փաստացի մուծած փայավճարները, փայավճարների պարտքերն այստեղ չեն մտնում և ցույց տրվում արտակշիռ հաշիվներում:

Պահեստի դրամագլխում ցույց են տրվում ինչպես արդեն մինչև ոգուտներից կատարած մասնահանումները, այնպես և ոգուտներից տրված գումարները:

Ըստ վորում վերջին գումարները տրվում են Համ-կոոպերանկի հատուկ ֆոնդին և ակտիվում ցույց են տրվում 5-III հաշվում:

Ձբավորության կոոպերացման հատուկ դրամագլխում պետք է ցույց տալ, ինչպես սեփական միջոցները

(ոգուտների մասնահանում) այնպես և այդ նպատակով Միությունից ստացած գումարները:

Յեթե արտելն ունի այդ յերկու գումարն ել, նա չքավորական դրամագլուխը ցույց է տալիս յերկու տղով. 1 սեփական մաս և փոխառու մաս:

21-դ հաշվում ցույց է տրվում կատարած ամորտիզացիայի գումարը, բացառությամբ այն գումարներին, վոր կապիտալ վերանորոգությունների համար դուրս և գրված ամորտիզացիայի ֆոնդից:

28-դ հաշվում պետք է առանձնացնել այն ծախսերը, վորը կատարված են հետագա տարիների համար, որինակ կապիտալի գումարը, վոր վճարված է մի քանի տարվա գույքին հիմնական վերանորոգության համար, վոր պետք է դուրս գրել ամեն տարի ընթացիկ ծախսերի հաշվին կամ հետագա տարվա համար վճարված տուկոսները:

Հետագա տարվա յեկամուտները նրանք են, վոր ստացվում են հետագա տարիների հաշվին, որինակ, առաջուց ստացած տուկոսները:

29 հաշվում ցույց են տրվում արտադրանքների և նյութերի վաճառքի գումարները, ըստ վորում դեբետի հաշվով անց են կացվում նրանց ինքնարժեքի գումարները: Վաճառքի հաշիվը հետեվանքային է և նրա կրեդիտի սաղդոն պետք է ցույց տա վաճառքից կամ ուրիշների նյութեր վերամշակելուց ստացած անզուտ յեկամուտը, յեթե վերջիններիս գործառքները ձեակերպված են այս հաշվով:

30-դ հաշվում ցույց են տրվում յերկու տեսակի ծախսեր.

1-ին յենթահաշվում արտադրական ծախսերը. տարեկերջի հաշվեկշիռում այս յենթահաշիվը սաղդո չպետք

և ունենա, վորովհետև տարեվերջում գրքերը փակելիս այս ծախսերը անց են կացվում արտադրութեան հաշվին:

2-րդ յենթահաշվում ընդհանուր առեկտրական ծախսերը. այս յենթահաշվը յեկտ տարեվերջում սաղլո չպետք է ունենա, վորովհետև գրքերը փակելիս նրանց պետք է փոխանցել ոգուտների և վնասների հաշվին:

31-դ հաշվում ցույց են տրվում այն յեկամուտները, վոր ուրիշ հետեվանքային հաշիվների մեջ չեն մըտել: Տարեվերջում գրքերը փակելիս այս հաշիվ սաղլոն փոխանցվում ոգուտների և վնասների կրեդիտի հաշվին:

32-րդ հաշվում ցույց են տրվում դերեւում ոժանդակ ձեռնարկների բոլոր ծախսերի գումարները, կրեդիտում նրանց յեկամուտները: Այս հաշիվը սաղլո չպետք է ունենա, վորովհետև տարեվերջում փոխանցվում է ոգուտների և վնասների հաշվին:

33-դ հաշիվ վնասների և ոգուտների 1-ին յենթահաշվում անցյալ տարիների համար պետք է ցույց տալ կամ չծածկված վնասները (ակտիվ) կամ չբաշխված ոգուտները (պասսիվ): Հաշվետու տարվա համար չըրջանառութեան մեջ պետք է անց կացնել այն բոլոր գումարները, վոր ցույց են տրված 15-դ տախտակում: Սալդոն պետք է ցույց տա կամ զուտ ոգուտը կամ վնասը:

Արտակշիռ հաշիվներում պետք է ցույց տալ այն արժեքները, վոր արտելին չեն պատկանում, այլ կամ միայն նրանց ոգտագործում է կամ պահպանում: Բացի ցույց տրված արժեքներից, կարելի յե գրել և այլ արժեքներ, վոր արտելին չեն պատկանում, և սպահովագրական պարտավորութեան:

Հաշվեկշիռի տակ նշանակում են այն գումարները, վոր անդամները պարք են փայտվճարի դիմաց: Այդ

գումարները չպետք է ցույց տալ հաշվեկշիռում, վորպեսզի իսկական դրամագումարների գումարները չմեծանան:

Տախտակ № 19

Այս տախտակում գրվում են բոլոր տեսակի կուլտուրթական և կենցաղային աշխատանքների տեղեկութեանները: Ըստ վորում առաջին սյունակում ցույց են տրվում կուլտ-կրթական աշխատանքների տեսակները (անդրագիտութեան վերացման խմբակ 50 սովորողներով, վերջացրել 30-ը, ակումբ, ուր կան այսինչ խմբակները, կարմիր անկյուն, շարժական կինո, բաղիո, մանկան մսուր 15 յերեխայով, հրապարակ, մանկապարտեզ, երկուրսիս քանի անգամ է կազմակերպել և վորքան մարդ են մասնակցել, անաստվածների բնիշ և այլն)

յերկրորդ սյունակում ցույց են տրվում միայն այն կազմակերպութեանների թիվը, վոր գոյութեան ունեն արտելում, վերջում վորքան ծախս է արված նրանց պահպանման համար, ցույց տալով հայտարարում թե այդ գումարից վորքան է տրված ուրիշ հիմնարկներին այդ նպատակի համար ծախսելու (որինակ լուսաթնին և այլն): Որինակ ասենք արտելը ծախս է արել իր կարմիր անկյան համար 75 ուրլի և միեկնույն ժամանակ ուրիշ և այդ նպատակով վորեն գումար 120 ուրլի ուրիշներին, հիմնարկներ թիվը գրվում է 1 հատ, ծախսի սյունակում ցույց է տրվում այդ գումարը հետեվյալ ձևով ⁹⁵/₂₀ ու, վորի համարիչ ցույց է տալիս ընդհանուր ծախս, իսկ հայտարարը ուրիշներին տրված գումարը:

Այս տախտակում տրվում են տեղեկություններ այս-
տեղի անդամների անհատական ձեռնարկներում վերա-
մշակած նյութերի մասին, վոր նրանք ստացել արտելից
կամ նրա ոժանդակութամբ այն պայմանով, վոր պատ-
րաստված արտադրանքները հանձնեն արտելին:

Այս տախտակում հաշվառման չեն յենթարկվում
արտելի անդամների և վոր անդամների արտադրանքնե-
րը հետևյալ դեպքերում 1. այն արտադրանքները, վոր
պատրաստված են կողմնակի կերպով ձեռք բերված
նյութերից 2. այն արտադրանքները, վոր թեկուզ պատ-
րաստված են արտելից կամ նրա ոժանդակութամբ
ստացած նյութերից, բայց, յեթե պայման չի դրված,
վոր այդ արտադրանքներն անպայման հանձնվեն արտե-
լին 3. այն արտադրանքները, վոր պատրաստվել են ար-
տելի ընդհանուր արհեստանոցում այն հաշվառման և
յենթարկվում ամբողջապես 21-դ տախտակում և 4. այն
կիսաֆարրիկաները, վոր հետագայում հանձնում են
ընդհանուր արհեստանոցին վերամշակությանը վերջ-
նացնելու համար, այն նույնպես հաշվառման և յենթար-
կվում 21-դ տախտակում:

Յեթե արտելը ունի մի քանի տարբեր արտադրու-
թյուններ, յուրաքանչուր արտադրություն տեղեկու-
թյունը տրվում է առանձին տողում, հետո յել գումար-
վում են բոլորը միասին: Առանձին արտադրություններ
են հաշվում նրանք, վորոնք նախատեսված են ստորա-
բնոթանման (կլասիֆիկացիայի) մեջ:

1-ին սյունյակում ցույց է տրվում ըստ առանձին
արտադրությունների տանն աշխատող անդամների թի-
վը համաձայն տարեկերջի անվանացուցակի:

2-դ սյունյակում ցույց է տրվում միջին տարեկան
թիվը, վորը հետևյալ ձևով և հանվում. վերցվում է
անդամների թիվն ամեն ամսի վերջում ի մի գումար-
վում և բաժանվում ամիսների վրա:

3 սյունյակում ցույց է տրվում անդամներին տրված
կամ հասանելիք աշխատավարձը: 7 սյունյակում գրը-
վում են արտելների ծախսերը, վոր կապված են տանն
աշխատողների նյութերը վերամշակելու հետ, համա-
ձայն 15 տախտակում բերված ծախսերի ցուցակի:

Տախտակ № 21

Այս տախտակում հաշվառման են յենթարկվում հե-
տևյալ արտադրական ձեռնարկները. բոլոր ընդհանուր
արհեստանոցները, անտառանյութեր պատրաստելը,
չինանյութերի արտադրությունը և փոխադրողները:

Ա սյունյակում ցույց է տրվում արտադրության
ձեռնարկի անունը, որինակ, ջուլհակություն, կշկակա-
րություն և այլն:

Յեթե արտելն ունի մի քանի արհեստանոց, դրանց
հաշվառումը կատարվում է մի տեղ և վոր թե ամեն մի
ձեռնարկի համար առանձին, Ա սյունյակում գրվում է
վոր թե առանձին ձեռնարկը, այլ արտադրության ա-
նունը, դերձակության, փայտա-յերկաթագործության
և այլն: Յեթե արտելն ունի մի քանի արհեստանոցներ,
ուր աշխատում են նրա տարբեր ցեխերը (միևնույն ար-
տադրություն) դարձյալ տեղեկությունը տրվում են բո-
լոր ցեխերի համար մի տեղ:

2-դ սյունյակում սխալմամբ գրված է «ցեխ» պետք
է այդ խոսքը ջնջել: Այստեղ միայն պետք է ցույց տալ
ընդհանուր արհեստանոցների թիվը Այն արտադրու-
թյունները, վորոնք ընդհանուր արհեստանոց չունեն

(չինաալույթների արտադրութուն, փայտանյութերի պատրաստում), 1 սյունյաակի վրա գիծ են քաշում:

4-դ սյունյակում շարժիչների կարողութունը ցույց է տրվում ձիու ուժերով կամ կիրովատներով: Կիրովատը հավասար է 1,35 ձիու ուժի, ձիու ուժի հավասար է 0,736 կիրովատի:

5-ից մինչև 10-դ սյունյակներում ցույց են տրվում միայն կոլեկտիվ արտադրութունում զբաղված անձանց թիվը, հաշված տանն աշխատող անդամներին: Վերջիններս ցույց են տրվում առանձին 24 և 25-րդ սյունյակներում:

10-դ սյունյակում աշխատողների տարեկան միջին թիվը հաշվում են այնպես, ինչպես ցույց է տրված 20-դ տախտկի 2-դ սյունյակում: Միջինը հանելիս պետք է հաշվել արտելի անդամներին, վարձու բանվորներին և աշակերտներին:

11-րդ սյունյակում ցույց է տրվում ամիսը և թիվը, յերբ ձեռնարկն անցել է անընդհատ աշխատանքի:

14-դ սյունյակը լրացվում է բանվորական ուժի հաշվառման տախտակի հիման վրա: Յեթե այդպիսի հաշվառում (տարեկ) տարվա մեջ չի կատարվել, այնուամենայնիվ այս սյունյակը պետք է անպայման լրացնել, ըստ հնարավորին ճիշտ վորոշելով աշխատած մարդ-որերի թիվը:

15-ից մինչև 20-դ սյունյակները լրացվում են արտադրության հաշվի դեբետի գրանցումների հիման վրա, իսկ 21-դը արտադրության հաշվի կրեդիտի:

Ըստ վորում 15, 19 և 17 սյունյակներում գրվում է, ինչպես սեփական նյութերի, այնպես և պատվերատուների արժեքը, վոր բաց են թողնվել արտադրու-

թյանը, իսկ 21-դում ինչպես սեփական պատրաստի արտադրության, այնպես և պատվերատուների արժեքը, հաշվելով նրա մեջ նաև պատվերատուների նյութերի արժեքը: Ներքին շրջանառութունը միանգամայն դուրս է ձգվում:

18-դ սյունյակում ցույց է տրվում արտադրության մեջ զբաղված բոլոր անձանց տրված և հասանելիք աշխատավարձը, անկախ նրանից, թե այդ մարդիկ աշխատում են ձեռնարկության մեջ թե տանը: Տանն աշխատողների աշխատավարձը յերկրորդ անգամ առանձին ցույց է տրվում նաև 26-դ սյունյակում:

18-դ սյունյակում չի գրվում փարչության անդամներին, ծառայողներին և վոր արտադրական բանվորներին հասանելիք աշխատավարձը, վորովհետև նա մյուս արտադրական ծախսերի հետ մտնում է 19-դ սյունյակը (15-դ տախտակի 2՝ 3 և 4 սյունյակները):

19-դ սյունյակում ցույց են տրվում մբոլոր արտադրական ծախսերը:

22-դ սյունյակն սխալմամբ գրված է չպետք է լրացվի:

23-դ սյունյակում ցույց է տրվում արտադրության հաշվի մնացորդը տարեվերջում:

Տախտակ № 22

Այս տախտակում մտցվու մեն հետևյալ տեղեկությունները:

1. Հիմնական պատրաստի արտադրությունների անունները.

2. Ամբողջ արտադրանքի արժեքը ըստ անցյալ տարվա տասորտիմենտի.

3. Ամբողջ արտադրանքի արժեքը ըստ հաշվետու տարվա աստղիտի մեծության:

22-դ տախտակի առաջին բաժինը: Ա սյունյակում գրվում է արտադրանքի ձեռք առնող, տեսակը, մեծությունը, որինակ, շաղկապ (ցույց տալով լայնքը), կոչիկ տղամարդու խոտից, և այլն:

Յեթե արտելի արտադրած ապրանքների անունները 5-ից ավելի են և չեն տեղավորվում գծված տողերի վրա, սխալ է սխալակ թուղթ կապել տակից և շարունակել գրել, ավելացնելով նաև մյուս արտադրությունների անունը: Այնուամենայնիվ կարիք էլ չկա բոլոր արտադրանքները հիշատակելու, այլ բավական է՝ ամենադժվարին այն հաշվով, վոր նրանք կազմեն արտելի արտադրանքի 70-80 տոկոսը:

Հիշված պատրաստի արտադրանքների տեղեկությունները տրվում են յերկու տողում-ա. տողում արտադրանքի ամբողջ գումարը, իսկ բ. -ում մեկ միավորի հաշիվը:

Ա տողի գ սյունյակում գրվում է տարվա ամբողջ արտադրանքի քանակը, 1-ից մինչև 11-ը գ սյունյակներում գրվում են նրանց արտադրություն վրա կատարած ծախսերը ուղղիներով և ինքնարժեքի վերադրվածները:

3-դ սյունյակում վառելիքի արժեքը առանձնացվում է հետևյալ դեպքերում, կղմինդր-աղյուսագործություն մեջ, ձուլարանում և այլն:

Մնացած արտադրություններում վառելիքը գրվում է կամ արտադրական ծախսերում կամ նյութերի մեջ, նայած թե ինչպես է տարված կալիուլյացիան:

8-դ սյունյակը կազմում է 1-ից մինչև 7-դ սյունյակների ցույց դրված գումարների ընդամենը: 11-դ

սյունյակը կազմում է 8, 9 և 10-դ սյունյակների գումարը: 11-դ սյունյակը ցույց է տալիս պատրաստի արտադրանքների վաճառքի գինը:

«Բ» տողը լրացնելու համար պետք է «ա» տողի թվերը, սկսած 1-ից մինչև 13-դ սյունյակը բաժանել արտադրանքների քանակի վրա, վոր գրված է «Գ» սյունյակում: Ստացած թվանշանները, ուղղիներով, կոպեկներով գրվում են «Բ» տողի սյունյակներում:

22-դ տախտակի յերկրորդ բաժինը:

Այս բաժինը լրացնելու համար պետք է ընտրել հաշվետու տարվա ախպիսի արտադրանքներ, վոր դասություն են ունեցել նաև նախորդ տարում: Ապա կազմվում է այդ տարվա կալիուլյացիան և լրացվում են 2-դ տողի 1-ից մինչև 13-դ սյունյակները: Այդ արտադրանքը գնահատվում է նախորդ տարվա գներով և լրացվում են 1-ին տողի 1-ից մինչև 13-դ սյունյակները:

Վերջապես 2-դ տողի համեմատությունից 1-ին տողի հետ ստացված տոկոսները գրվում են 3-դ տողում:

12-13-դ սյունյակներում ցույց է տրվում, թե ծրագրով վորքան տոկոս էր նախատեսվում արտադրանքների ինքնարժեքի իջեցում կատարել հաշվետու տարում:

22-րդ տախտակի յերկրորդ բաժինը:

Այստեղ 8-դ սյունյակում ցույց է տրվում տարվա բոլոր արտադրանքների ամբողջ գումարը: Մնացած սյունյակները չեն լրացվում:

III. ՑՈՒՑՄՈՒՆԲՆԵՐ ԱՐՃԵՍՏԱԳՈՐԾԱԿԱՆ— ՎԱՐԿԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ « № 1 ԴՐՎՈՂ ԹԵՐԹԻԿԻ » ԼՐԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ.

4-րդ տախտակում տրվում են տեղեկություններ այն արտերններին և ընկերություններին մասին, վոր տրվալ վարկային ընկերության անդամ են հանդիսանում: Վարկային ընկերության տերհաշվության հիմնական ձևվ իր այս անդամներին մասին վոչ մի տեղեկություն չի պարունակում:

Տախտակ № 5

Այս տախտակում ցույց են տրվում ընկերության տարեվերջի հաշիվներին դրությունը բանկերին, միության և ուրիշ կադմակերպություններին հետ: Յեթե վարկային ընկերության ստացած ունի փոխառություններ իր անդամներից, այդ գումարները ցույց են տրվում վերջում, կադմակերպություններին փոխառություններից հետո:

5-րդ սյունյակին ընդհանուր գումարը հախասար պետք է լինի տարեվերջի հաշիվնից ընդոր փոխառությունների հաշիվներին մնացորդների գումարին:

Տախտակ № 6

Հաշիվնից տախտակը լրացվում է տարեհաշվի հիմնական ձևվի համապատասխան տախտակին փոխարեն:

9-րդ հաշվում—«տրված փոխառություններ» դրվում են անդամներին տրված փոխառությունները, ըստ վորում առանձին պետք է ցույց տալ.

1. Ընդհանուր չրջանառու գումարներից 1 տարի ժամանակով տրված փոխառությունները (կարճատև) և 1 տարուց ավել ժամանակով տրվածները (յերկարատև) և 2. հատուկ գումարներից տրված փոխառությունները, վոր ցույց է տրված պատասխում (չրքավորական կապիտալից և այլն):

Յեթե փոխառությունների դիմաց ստացված են պարտավորհաներ, փոխառությունը դուրս չեն դրվում նրանց հաշիվներից, և մուրհակը ցույց է տրվում արտակիտ հաշվում: Այդ մուրհակները հաշվեկշիռում ցույց չեն տրվում նաև այն դեպքում, յերբ նրանք վերադեղման են յենթարկվել:

Ժամկետանց փոխառությունները հաշվառման են յենթարկվում առանձին. նրանց ցույց են տրվում 11-րդ տախտակում: Նրանք փոխառություններին հաշվից փոխանցվում են կասկածելի պարտքերի հաշվին:

Բանկային գործառքների համար պետք է ցույց տալ ինչպես հաշիվների դերետի, այնպես և կրեդիտի մնացորդները:

Վարկային ընկերություններում պետք է ցույց տալ յերեք տեսակի դրամադուլներ. ա) առևտրաարտադրական գործառքների, բ) գույքի և գ) փայլերի ու ակցիաների ձևով բերելու հատուկ դրամադուլներ:

26-րդ հաշվում պետք է առանձին ցույց տալ փոխառությունների համար ստացած փոխառությունները, բաժանելով այն միջև 1 տարի և մեկ տարուց ավելի ժամանակով ստացածներին:

32-րդ հաշվում (ծախսեր) և 33-րդ հաշվում (յե-

կամուտներ) պետք է առանձնացվեն վարկային դոր-
ժառքներից ստացած յեկամուտները և ծախսերը:

Արտակշիռ հաշվում պետք է ցույց տալ արտելին
չսխառնող արժեքների գումարը, նրանց թվում նաև
ի ապահովագրութուն ստացած մուրհակները և այլ
պարտավորությունները:

Հաշվեկշռի վերջում նշանակվում են ընկերության
անդամների փայտվարների պարտքը, բաժանելով այն
ըստ ֆիզանձերի և իրավական անձերի:

Տախտակ № 7

«Վնասների և ոգուտների հաշիվ» տախտակը լր-
րացվում է հիմնական ձևվում յեղած համապատաս-
խան տախտակի փոխարեն:

Տախտակ № 8

Այս տախտակում տվանդների և ընթացիկ հաշիվ-
ների գումարը պետք է բաժանվեն և ցույց տրվեն պա-
սիվում, ըստ տվանդների խմբերի. ա) ֆիզանձեր և բ)
արհեստագործական արտեքները ու այլ կազմակերպու-
թյունները: Յուրաքանչյուր այդ խմբի համար պետք է
ցույց տալ նաև ավանդատերի թիվը:

Տախտակ № 11

Ժամկետանց փոխառությունները հաշվառման են
յենթարկվում առանձին, թեև հաշվեկշռում նրանք
առանձնացված չեն:

Յորդ սյունյակում ցույց է տրվում ժամկետանց
փոխառությունների ընդհանուր գումարը, ցույց տա-
լով պարտատերի թիվը. առանձին պետք է նշանակվի

հաշվետու տարվա ժամկետանց փոխառությունների
գումարը և պարտատերերի թիվը:

Տախտակ № 12

Անհատ անձանց վարկավորումը ցույց է տրվում
ըստ առանձին արտագրությունների, փորոնք գրվում
են Ա սյունյակում:

Տախտակ № 13

Այս տախտակում տեղեկությունները տրվում են
պարտատեր իրավական անձանց մասին:

Առաջին ստորում գրվում են արհեստագործական
կոոպերատիվների տեսակները. արտագրական արտեք-
ներ և այլն:

ՑՈՒՑԱՌՈՒՆՔՆԵՐ ՓՈԽԱՊՐՈՂՆԵՐԻ ԱՐՏԵԼԻ № 3-Դ ՁԵՎԸ ԼՐԱ- ՑՆԵԼՈՒ ՀԱՍԱՐ.

Փոխադրողների արտելի տաքրեկան հաշվետու-
թյան մի քանի տախտակներ համապատասխանում են
հիմնական № 1 ձևիին: Այդ սխառնում էլ նույնա-
նման տախտակները լրացնելիս պետք է ղեկավարվել
№ 1 ձևիի համար գրված համապատասխան ցուցմունք-
ներով:

Տախտակ № 5

Այդ տախտակում տրվում են տեղեկություններ
արտելում գրադված բոլոր անձանց մասին: Արտելի
անդամների մասին տեղեկությունները գրվում են 1-ից

մինչև 21 սյունյակներում, իսկ՝ վարձուների՝ 22-ից մինչև 25-ում:

21-դ սյունյակում տրվում է արտելի անդամների ընդհանուր թիվը. այն թվանշանը, վոր գրվում է այդ սյունյակի առաջին տողում, պետք է հավասար լինի 2-րդ տախտակի 9-րդ սյունյակում նշանակված անդամների թվին:

Արտելի վարչության անդամները գրվում են վարչատնտեսական կազմի մեջ և ցույց են տրվում միևնույն կատարողի ախի անձանց հետ 26-դ սյունյակում:

Յերկրորդ տողում նշանակվում է այդ սյունյակներում հիշված յուրաքանչյուր խմբի աշխատողների տարվա միջին թիվը: Այդ միջին թիվը վորոշվում է հետևյալ ձևով. հանվում է յուրաքանչյուր ամսվա փաստորեն աշխատողների թիվը ըստ ամսեվերջի ցուցակի, իրար գումարվում և բաժանվում ամիսների թվի վրա: Տարվա միջին թիվը մյուս սյունյակների համար հանվում է նույն յեղանակով:

3-րդ տողում նշանակվում են աշխատած մարդու-րերի թիվը: Այս տողը լրացվում է հաշվետախտակի (տաբել) հիման վրա, բայց յեթե այդպիսի հաշվառում չի կատարվել, պետք է աշխատել ըստ հնարավորին ճիշտ տեղեկությունների տալ: Առանց այդ թվերի, արտելի հաշվետվութունից դժվար կլինի իմանալ, թե բանվորների, ծառայողների և չաակերտների զանազան կատեգորիաներ փաստորեն ինչպիսի աշխատավարձ են ստացել:

Տախտակ № 6

1-ին սյունյակում նշանակվում է արտելի զբաղե-

ցրած զարաժների թիվը, ըստ վորում առաջին տողում գրվում է սեփական զարաժը, իսկ յերկրորդում՝ կապալով վերացրածը և յերրորդում էլ յերկուսի գումարը: Գարաժ պետք է հաշվել ամեն տեսակ շինություն, վորտեղ տեղավորվում են մեքենաները, անկախ նրանից, թե նա չի կատուցվել այդ նարատակի համար:

2-րդ սյունյակում նշանակվում է մեքենաների նորմալ տեղը, վոր թե փաստորեն վորքան են տեղավորվում:

6, 8, 10 և 12-դ սյունյակներում ցույց է տրվում աշխատող անդամների թիվը և վոր թե արտելի անդամների թիվը տարեկներում:

7-ից մինչև 12-դ սյունյակներում տեղեկութունները տրվում են յուրաքանչյուր արհեստանոցի համար առանձին:

Տախտակ № 7

Այս տախտակում պետք է նշանակել արտելի և նրա անդամների տրանսպորտի ամբողջ հիմնական գույքը: 1-ից մինչև 5-րդ սյունյակներում ցույց են տրվում գույքի առարկաները, իսկ ավտոմեքենաների համար նաև ապրանքատարողութունը տոններով:

Գույքի արժեքը ցույց է տրվում միայն գումարով յուրաքանչյուր սյունյակում առանձին:

Տրանսպորտի գույքի արժեքը հաշվառնելու համար «Գույքի» հաշվի մեջ կա հատուկ յենթահաշիվ «Տրանսպորտի հիմնական գույք»: Այդ յենթահաշվի գումարը հավասար պետք է լինի 7-րդ տախտակի 1 և 2-դ սյունյակների գումարին: Տրանսպորտի կապալով վերցրած գույքի արժեքը, վոր նշանակվում է 7-դ

տախտակի 3-դ սյունյակում հավասար պետք է լինի արտակշիռ հաշվին:

Արտելի առանձին անդամներին պատկանող գույքի արժեքը, վոր նշանակվում է 4-դ սյունյակում, վորոշվում է մոտավոր հաշվով և հաշվեկշռի մեջ չկա դրա համար վերստուգիչ սյունյակ:

Այս տախտակը լրացնելիս պետք է ղեկավարվել տրանսպորտի գույքի այն խմբավորումով, վոր մեջ է բերված Ա սյունյակում:

Տախտակ № 8

Այս տախտակում նշանակվում է բոլոր նյութերի չարժույթը հաշվետու տարվա ընթացքում: Նույն նյութերը արտելի հաշվեկշռի մեջ նշանակված են 9-դ հաշվում:

1-ին սյունյակի գումարը պետք է հավասար լինի արտելի հաշվեկշռի 9-դ հաշվի մնացորդին, տարեկցում:

2-ից մինչև 6-դ սյունյակներում նշանակվում է նյութերի ամբողջ տարվա մուտքը:

6-դ սյունյակի գումարը պետք է հավասար լինի նյութերի տարեկան չրջանառության ղեքետի հաշվին, յեթե դրանից հանենք ստորնոսները (սխալ գրանցումները) և ներքին չրջանառությունները:

11-րդ սյունյակի մնացորդը պետք է ճշտությամբ հավասար լինի յեղրադավման հաշվեկշռի նյութերի հաշվի մնացորդին (հաշվեկշռի 9-դ հաշվով):

7-դ սյունյակում ցույց է տրվում նյութերի քաղթողումը սեփական տրանսպորտին և արտելի այլ ձևոնարկներին:

9-րդ սյունյակում նշանակվում է նյութերի այն մնացած մյուս ծախսը, վորը ցույց տրված կլինի 7 և 8-դ սյունյակներում:

Նյութերը պետք է ղեկվեն այն խմբավորումներով, վոր ցույց են տրված Ա սյունյակում: Վոչ մի լրացուցիչ խմբավորում կատարել չի թույլատրվում:

Տախտակ № 9

Այս տախտակում նշանակվում է արտելի կատարած բոլոր աշխատանքների համար ստացած դրամական արժեքը հաշվետու տարում:

Այդ տեղ պետք է ցույց տրվի սեփական տրանսպորտի ողտագործման հաշվը—հաշվեկշռի մեջ համամապատասխանում է 29-դ հաշվը և կատարած աշխատանքի հաշվը—հաշվեկշռում 30-դ հաշվը: Այդ պատճառով էլ 9-դ տախտակի 1-ին սյունյակի գումարը պետք է հավասար լինի 29-դ հաշվի չրջանառություն պետք է հավասար լինի 2 և 3-րդ սյունյակների գումարը, ների կրեդիտին, իսկ 2 և 3-րդ սյունյակների գումարին 30-դ հաշվի չրջանառությունների գումարին:

5-դ սյունյակում գումարից հետո յուրաքանչյուր տողում ցույց է տրվում այն աշխատանքի արժեքը, վոր ստացվել է Միությունից կամ նրա միջոցով: Յեթե 4-դ սյունյակի գումարից հանենք 5-դ սյունյակի գումարը, սյունյակի գումարից ցույց կտա թե արտելին ինչ արժեքի տարբերությունը ցույց կտա թե ստացել առանց միության:

6-դ սյունյակում ավտոմեքենաների համար ցույց է տրվում տարվա մեջ աշխատած մեքենա-որերի թիվը, և արվում տարվա մեջ աշխատած մեքենա-որերի թիվը իսկ գուժտրանսպորտի համար ձի (կամ յեղան) որերի թիվը: Մեքենա-որերի թիվը ստացվում է յուրաքան-

վոր կարելի լինի հաշվառման յենթարկել վոխադրող-
ներն արտելների աշխատի կարեվոր դործառք, ինչպի-
սին վոխադրություններն են:

ՑՈՒՑՄՈՒՆՔՆԵՐ
ԱՐՅԵՍՑԱԿՑԱԿԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎՆԵՐԻ ԱՄՍԱԿԱՆ
ԺԱՄԿԵՏԱՅԻՆ ՈՊԵՐԱՑԻՈՆ—ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹԵՐԻ
ԼՐԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ.

I ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑՈՒՑՄՈՒՆՔՆԵՐ.

1. Յուրաքանչյուր արհեստագործական արտել
պարտավոր է ուղարկել Հայտնարկոսպին ոպերացիոն-
վիճակադրական հաշվետվություն սահմանված ձևով
յուրաքանչյուր ամսի համար վոչ ուշ, քան հետեվյալ
ամսի 8-ը:

Վարկային ընկերությունն իր դործունեության մա-
սին ամսական հաշվետվություն ուղարկելիս, նրա մեջ
չի մտցվում տեղեկություններ այն արտելների մասին,
վորոնք նրա անդամ են հանդիսանում:

2. Ժամկետային տեղեկությունը լրացնելիս, կա-
տահի աշխատել, վոր արտելն այս կամ այն դործառքները
կատարած չի լինել, որինակ, չի աշխատել և արտադ-
րություն չի ունեցել: Այս դեպքերում չլրացրած սյուն-
յակների վրա գծեր են քաշվում և անսպասման պետք է
գրվի չլրացնելու պատճառը, որինակ, «արտելը չի
աշխատել»:

3. Հարցաթերթերի մեջ բոլոր գումարային ցուցա-
նիշները գրվում են որւրլինելով, իսկ քանակականները
մետրիքական չափերով, հատերով և գույգերով:

II. ԱՄՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ № 1 ՁԵՎԻ ԼՐԱՑՆԵԼԸ.

4. Ամսական ուսերանցիոն-վիճակագրական հաշվետվության № 1 ձևվր լրացնում են բոլոր արտերկրյան, բացառությամբ փայտամթերողներից, աշխատանքայիններից և փոխադրողներից, վերոնց համար սահմանված են հատուկ ձևեր:

մաղմարահետային, մատակարարավաճառահանման արտերկրյան և վարկային ընկերությունները նույնպես լրացնում են № 1 ձևվր: Յեթե վերևե բաղմարահետային արտերկրյան կլինեն այնպիսի դործառքներ, վորոնց հաշվառման համար սահմանված են հիշված հատուկ ձևերը, այդ արտերկրյան բացի հիմնական № 1 հարցաթերթից լրացնում են նաև հատուկ համապատասխան ձևվր և ուղարկում միությանն իր հիմնական հարցաթերթերի հետ միասին, ըստ վորում հատուկ հարցաթերթերի մեջ դրած հարցերն այլևս յերկրորդ անգամ չեն մտցվում հիմնական ձևվի մեջ:

5. Հարցաթերթերի սկզբի մասում բացի վարչության հասցեն պետք է ցույց տալ նաև արտերկրյան:

6. «Կոոպերացում» մասում տեղեկությունները տրվում են արտերկրյան անդամների մասին համաձայն ամսեվերջի ցուցակի, անկախ նրանից, թե նրանք տվյալ ժամանակ արտերկրյան աշխատում են թե վոչ: Տեղեկությունները տրվում են ըստ առանձին արտադրությունների, վորից չեն ազատվում վոչ բաղմարահետային արտերկրյան, վոչ մատակարարավաճառահանման ընկերությունները, վոչ վարկային ընկերությունները և վոչ ել արհկոյանտեռությունները:

Արտադրության կամ աշխատանքային զբաղմունքի անունը գրվում է 1-ին սյունյակում: Արտադրության անունը գրելիս պետք է ղեկավարվել սահմանված ստորաբաժանումներով (կլասիֆիկացիայով): Յեթե արտերկրյան ընկերություն, թե ինչպես է կոչվում իր արտադրությունը ըստ ստորաբաժանումի, 1-ին սյունյակում ցույց է տալիս, թե ինչ է արտադրում:

Արտերկրյան ընկերությունը արտադրությունը հաշվել իբր «այլ արտադրություն»: Այդ կարող է անել Միությանը՝ նյութերը խմբավորելիս:

Արտադրության մեջ չգրադված անդամները, ցույց են տրվում տախտակի վերջում, արտադրության անունից հետո 4 սյունյակում «ընդամենը արտադրությունում չգրադվածներ»: 2 և 3 սյունյակներում «արտադրությունում չգրադվածներ» ցույց չեն տրվում, 4 սյունյակի գումարը հավասար է լինել 2 և 3 սյունյակների գումարներին:

Տախտակի 4-դ սյունյակի գումարը պետք է հավասար լինի տվյալ արտերկրյան ամսեվերջի ցուցակում յեղած անդամների ընդհանուր թվին:

2-դ սյունյակում ցույց են տրվում արտերկրյան բոլոր այն անդամները, վորոնք աշխատում են ընդհանուր և կոլլեկտիվ ձեռնարկներում (քարհանք, անտառամթերում և այլն):

3-դ սյունյակում ցույց են տրվում արտերկրյան բոլոր անդամները, վորոնք աշխատում են տանը, ինչպես արտերկրյան ստացած նյութերով, այնպես և սեփական նյութերով:

7. «Արտադրության մեջ չգրադված բանվորական ուժի, աշխատած ժամանակի և աշխատավարձի» մասում

տեղեկութիւնները տրվում են նույնպէս ամէն մի արտադրութեան համար ջուկ :

Այս մասում «Կոտպերաքման» տեղեկութիւնները տրվում են միայն այն անձանց մասին, վորոնք հաշվետու ամսում փաստորեն աշխատել են արտադրութեան մեջ :

5-դ սյունյակում ցույց է տրվում արտելի ընդհանուր արհեստանոցների և կոլլեկտիվ ձեռնարկութիւնների թիւն հաշվետու ամսվերջում : «Ընդհանուր արհեստանոցի» և, կոլլեկտիվ ձեռնարկութեան հասկացողութիւնը վորոշելիս, պետք է ղեկավարվել տարեկան հաշվետութեան հրահանգներով : (21-դ տախտակի ցուցմունքները) :

6-դ սյունյակում գրվում է արտելի ընդհանուր արհեստանոցներում և կոլլեկտիվ ձեռնարկներում աշխատող անդամներին : Տեղեկութիւնները տրվում են աշխատողների փաստական թիւի մասին համաձայն հաշվետու ամսի վերջի բանվորական որվա տեղեկութիւնների : 6-դ սյունյակում մտցվում են բոլոր աշխատողները, ինչպէս արտելի անդամները, այնպէս վարձուները, նրանց թիւում նաեւ աշակերտները : Աշխատողների թիւի մեջ չի մտնում սպասարկող և վարչատնտեսական անձնակազմը (ցրէչները, ճարտարագետները, տեխնիկները և այլն) : 7 սյունյակում ցույց են տրվում բացառապէս այն բանվորները և աշակերտները, վորոնք արտելի անդամ չեն հանդիսանում և աշխատում են այնտեղ վարձով :

8-դ սյունյակում ցույց է տրվում, թե հաշվետու ամսվա ընթացքում ընդհանուր արհեստանոցի կամ կոլ-

լեկտիվ արտադրութեան մեջ բոլոր աշխատողների կողմից (արտելի անդամների և վարձու աշխատողների կողմից) վորքան մարդ-տրեր են աշխատված : Այդ տեղեկութիւնները ստացվում են յուրաքանչյուր բանվորի ամսվա մեջ աշխատած օրերի թիւի գումարման միջոցով : 9-դ սյունյակում ցույց է տրվում այն աշխատավարձի գումարը, վոր հաշվետու ամսվա ընթացքում հասնում է ընդհանուր արհեստանոցում կամ կոլլեկտիվ արտադրութիւնում աշխատողներին (արտելի անդամներին և վոր անդամներին) : Այս տեղեկութիւնները վերցվում են ռոճկացուցակից : Տանն աշխատողների աշխատավարձը այս սյունյակում ցույց չի տրվում : 10-դ սյունյակում գրվում է արտելի այն անդամների թիւը, վոր փաստորեն աշխատում են տանը, վերամշակելով ինչպէս արտելի նյութերը, այնպէս և սեփական նյութերը, յեթե նրանցից ստացված արտադրութիւնները վաճառահանվել են արտելի միջոցով : Փաստորեն աշխատողներ հանվել են արտելի միջոցով : Փաստորեն աշխատել են վեպետք և հաշվել ինչպէս նրանց, վորոնք ստացել են վերամշակելու նյութեր արտելից, այնպէս և նրանց, վորոնք հաշվետու ամսում արտելին են հանձնել արտադրութիւններ :

8. II մասում — «Ֆինանսներ» — ցույց են տրվում փայլավճարների (1-ին սյունյակ), չբավարարւած ֆոնդի (2-դ սյունյակ), մյուս սեփական դրամաւորւթիւնների և ֆոնդերի (3-դ սյունյակ) մնացորդները, դրամարկղի և ընթացիկ հաշիւների մնացորդները (4-դ սյունյակ) և ընդունված ավանդների (5-դ սյունյակ) և տրված փոխարկութիւնների մնացորդները (6-դ սյունյակ) :

Բոլոր հիշված տեղեկութիւնները վերցվում են համապատասխան ոժանդակ զրբերից, առանցի ամսա-

Կոն. հաշվեկշիռ կազմելու և ցույց են տրվում մեկ առ-
զով առանց բաժանելու ըստ արտադրության թվանշանի:

7-դ և 8-դ սյունյակներում գրվում են արտելի տարեկիրքից մինչև վ հաջիետու ամսվա սկիզբը ունեցած աշխատանքի արդյունքները (վնաս կամ ոգուտ : Այդ տեղեկությունները ստացվում են արտելի բոյր յեկամուտների գումարից հանելով նրա կատարած բոյր ծախսերի գումարը : Այդ յերկու թվերի տարբերությունը (տալոն) տալիս եփնտուելի թիվը (ոգուտ կամ վնաս) , վորը գրվում է կամ «վնաս» 7-դ սյունյակում , կամ «ոգուտ» 8-դ սյունյակում :

9. «Հումուլթը, նյութերը և վառելիքը դումարով»—
3-րդ մասի 2 և 3-դ սյունյակներում ցույց են տրվում
արտադրութայնը բաց թողած հումուլթը, նյութերը
և վառելիքն ինքնարժեքով: Տեղեկությունները տրվում
են յուրաքանչյուր արտադրութայն համար ստանձին:
2-դ սյունյակում նշանակվում է արտադրութայնը բաց
թողած, ինչպես սեփական, այնպես և ուրիշների հու-
մուլթը, իսկ 3-դ սյունյակում միայն ուրիշների հու-
մուլթը և նյութերը:

Արտագրությանը բաց թողած պատվերատուների նյութերը հաշվում են նրանց նշանակված գներով, և վորով նույն յութերը ստացվում են միությունից կամ հասարակական կազմակերպություններից: Հումույթի և նյութերի գնհատում աղատ (սպեկուլյատիվ) չունայի գներով չի թույլատրվում:

4-րդ սյունիակում նշանակվում են «Զավարտված արտադրության մնացորդները հաշվետու ամսվա սկզբին (հաշվեկշիռի մնացորդը ըստ արտադրության հաշվի հաշվետու ամսվա սկզբին) :

Ծ-դ սյունյակում նշանակվում է, թե արտելը ամսըվա ընթացքում էր անդամներին և ուրիշներին վորքան նյութեր և վառելիք և վաճառել: Տեղեկությունները տրվում են վաճառքի գնով:

10. «Արտադրանքները դուժարով» Մ ժառույճ նը-
շանակվում են արտելի սեփական արտադրությունից
ստացած արտադրությունները, ինչպես ընդհանուր
արհեստանոցից, այնպես և տան աշխատողներից, նաև
անհատ արհեստավորներից ձեռք բերածները (զնաճ-
ները) :

1-ին սյունյակում նշանակվում են այն արտադրող-
թյունները, վերոնցից ստացվել են պատրաստի արտա-
դրանքներ :

Գրանքներ : Արտագրությունից ստացված արտագրանքները (2, 3 և 4-դ սյունյակները) և գնվածները (5-դ սյունյակ) նշանակվում են Փրանկո պահեստի վաճառքի զննովորը ստացվում է վաճառքի զինն արտագրանքի քանակի վրա բազմապատկելու միջոցով : Պատվիրատուների նյութերից ստացված արտագրությունների արժեքը (3-դ սյունյակ) հավասար է պատվիրատուների ծախսած նյութերի արժեքին, դրա վրա գումարած վերամշակության համար հասանելիք պայմանավորված վարձատրության համար : Կոչիկը չորեքենի վերանորոգության և ալլ նման գեպքերում պատրաստի արտագրանքի վաճառքի զնի մեջ միայն մացվում է պայմանավորված աշխատավարձը և վերանորոգության համար ծախսած սեփական նյութերի արժեքը :

11. III և V մասերի համար պետք է անել մեկ ընդհանուր նկատողություն:

Բարդ արտադրող թյուններում, փորակը հումուլթր

և կիսաֆարրիկատները կարող են մի քանի անգամ բաց թողնվել արտադրությանը — նյութերի բացթողնում — III մասում ցույց է տրվում միայն մեկ անգամ:

V մասում արտադրանքների ստացումը նույնպես ցույց է տրվում մեկ անգամ, յեթե նրանք հանդես են գալիս կամ իբր պատրաստի ապրանք կամ կիսաֆարրիկատ և բաց են թողնվում ուրիշներին:

Կղմինդը — աղյուսագործության մեջ, վորտեղ յերկար ժամանակ ստացվում են միայն կիսաֆարրիկատներ և միևնույն արտելում պերջնական վերամշակության յենթարկվում են հետագայում, այդ կիսաֆարրիկատները հաշվում են պատրաստի արտադրանքներ, բաց այդ ժամանակ պետք է կատարել հետևյալ յերկու պայմանները. 1. Արտադրության տրված այդ կիսաֆարրիկատները յերկրորդ անգամ ցույց չեն տրվում վորպես նյութեր III մասում (այդպիսի գործառքը ներքին չըջարից պատրաստած արտադրանքների արժեքի մեջ մտնողովում և միայն վերամշակության աշխատավարձը, իսկ կիսաֆարրիկատի արժեքը յերկրորդ անգամ չի մտնում նրա մեջ):

Որինակ. աղյուսի գործարանը ապրիլ, մայիս և հունիս ամիսներին արտադրել է միայն հում աղյուսներ: Ապրիլ, մայիս և հունիս ամիսներում դարձարանի համար սրանք ցույց են տրվում իբր պատրաստի արտադրանք: Հուլիս ամսում աղյուսն այրում են: Համաձայն վերելի ցուցմունքի հում աղյուսը վորպես արտադրության բաց թողած նյութ ցույց չի տրվում, իսկ մյուս կողմից հուլիս ամսում ստացած աղյուսի արժեքի մեջ մտնում է միայն այրելու և չի մտնում

հում աղյուսի արժեքը, վորը նախորդ յերեք ամսում ցույց էր տված վորպես պատրաստի արտադրանք:

12. «Հումույթ», նյութեր և վառելիք քանակով և գումարով

IV մասը նշանակված է առանձին նյութերի քանակական հաշվառում կատարելու համար: Այս մասում նյութերի ծախսը և մնացորդները նշանակվում են քանակով և ինքնարժեքով (վորն արտադրության համար վաճառքի գին է): Պատվերատուների նյութերի գրահատումը պետք է կատարել այնպես, ինչպես հիշված է վերելում:

Տեղեկությունները տրվում են գլխավոր նյութերի մասին համաձայն ստորաբաժանումի (կլասիֆիկացիայի): Բոլոր մյուս հումույթները և նյութերը տրվում են միասին մի տողում միայն արժեքային արտահայտությամբ իբր «այլ նյութեր»:

1-ին սյունակում գրվում են հումույթի, նյութերի և վառելիքի անունները՝ համաձայն ստորաբաժանումի, իսկ 2-րդ սյունակում չափի միավորը (մետր, տոն և այլն): Մնացորդները նշանակվում են ըստ գրքերի գրանցումների

13. «Արտադրանքներ» (քանակով և գումարով)

VI մասը հատկացված է արտադրանքների քանակատացված տարրեր տեսակի արտադրանքների քանակային և գումարային հաշվառման համար: Այստեղ անվանացի գրում են միայն գլխավոր տեսակի արտադրանքները՝ համաձայն ստորաբաժանումի (կլասիֆի-

կացիայի), իսկ մնացած արտադրանքները ցույց են տրվում միայն ընդհանուր գումարով մեկ տողում իբր «այլ արտադրանքներ»:

14. Ընդհանուր ցուցմունքներ IV և V մասերի համար:

IV մասում, ինչպես և III-ում, բոլոր բարդ արտադրություններում սեփական արտադրություն կիսաֆաբրիկաները նորից արտադրությունը բաց թողնելը, ցույց չի տրվում:

Կղմինդր—աղյուսագործության մեջ, IV մասում III մասի հակառակ հում աղյուսը և կղմինդր, վոր տրվել են այրելու, անպայման ցույց են տրվում քանակական և արժեքային արտահայտությամբ:

V մասում, ինչպես և V-ում բոլոր բարդ արտադրություններում արտելի արտադրած կեսաֆաբրիկաները, վաճառ շարունակվել են վերածլվել ժիննույն արտելում, վորպես պատրաստի արտադրանքներ ցույց չեն տրվում: Եւրդ արտադրություններում պատրաստի արտադրանքներ համարվում են արտելի վերջական ապրանքը և այն կիսաֆաբրիկաները, վորոնք բաց են թողնված (վաճառված) ուրիշներին:

Կղմինդր—աղյուսագործության մեջ VI մասում վորպես պատրաստի արտադրանք ցույց են տրվում, ինչպես այրած, այնպես և հում կղմինդր և աղյուսը, ըստ վորում այրած կղմինդր և աղյուս V մասի հակառակ նշանակվում են իրենց լրիվ արժեքով, վորի մեջ մտնում են չայրած կղմինդրի աղյուսի ու այրելու արժեքը:

15. Ընդհանուր ցուցմունքներ III-VI մասերի համար:

Բոլոր արտելներում, բացառությամբ կղմինդր—

աղյուսագործությունից III մասի 2-րդ սյունակի գումարը հավասար պետք է լինի IV մասի 4-րդ սյունակին և V մասի 2-րդ սյունակի գումարը՝ VI մասի 4-րդ սյունակին: Կղմինդր—աղյուսագործության մեջ այդ հավասարությունը չի լինի: Վորովհետև III մասում հում կղմինդր և աղյուսը ցույց չեն տրվում վորպես արտադրությունը բաց թողնված, իսկ IV մասում ցույց են տրվում, V մասում այրած կղմինդրը և աղյուսը նշանակվում են վոչ լրիվ արժեքով (միայն այրելու արժեքով), իսկ VI մասում՝ լրիվ արժեքով:

16. VII մասում նշանակվում են ամսվա ընթացքում բաց թողնված արտադրանքները: «Վաճառված են արտադրանք»-ի 1-ին կետում նշանակվում են ամսվա ընթացքում քաց թողնված արտադրանքներն, ինչպես միութայն պատվերով, այնպես և առանց նրա պատվերի: Հանձնված արտադրանքների արժեքը վորոշվում է սույն ցուցմունքների համաձայն:

17. Լրացուցիչ տեղեկությունների մեջ յուրաքանչյուր արտել պետք է ցույց տա նաև հետևյալը (հարցաթերթերի ազատ տեղերում): 1. Տարվա սկզբից կատարած կապիտալ ներդրումների գումարը, 2. Արտելից հեռացած անդամներին վերադարձրած փայտվաճարների գումարը, 3. Ծրագրի կատարումը տոկոսներով, 4. Հաշվետու ամսում արտելը քանի որ չի աշխատել և պատճառները (հում նյութերի պակասություն և այլն), 5. Պատրաստի արտադրանքների բրակի (վաճառման) տոկոսը և 6. հարվածայինների և սոցմրցողների թիվը:

III. ԱՄՍԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒԿ ՈՊԵՐԱՅԻՈՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱԹԵՐԹԵՐԻ ԼՐԱՑՆԵԼԸ.

18. Ամսական հատուկ ոպերացիոն վիճակագրական հաշվետվությունները բաղկացած են յերկու մասերից, ընդհանուր ցուցանիշներից, վոր կան № 1 հիմնական ձևովում և հատուկ մասից, վոր հարմարեցված և տվյալ արտելի ուրույն գործառքները հաշվառման յենթարկելու համար:

Հատուկ հաշգարթերթերի ընդհանուր մասը լրացրելիս պետք և ղեկավարվել № 1 հիմնական հրահանգչական ցուցմունքներով, իսկ մնացածում այդ ձևվերի համար տրված հատուկ ցուցմունքներով:

Այդպիսի հատուկ հաշգարթերթեր գոյություն ունեն անտառանյութեր մթերողների, աշխատանքային և փոխադրողների արտելների համար:

Այստեղ տալիս ենք միայն վերջինիս ձևվի լրացնելու ցուցմունքները:

ՓՈԽԱԴՐՈՂՆԵՐԻ ԱՐՑԵԼԻ № 8 ՁԵՎԻ ԼՐԱՑՆԵԼԸ

19. Այս ձևվը լրացնում են բոլոր տեսակի փոխադրողների արտելները—բեռնափոխադրողները, ավտոտրանսպորտը և այլն: Հաշվառման են յենթարկվում թե բեռնափոխադրողներին և թե մարդատար տրանսպորտը:

20. «Կոոպերացում» և «աշխատանքի կատարում» մասում մեր արտելները լրացնում են «Ցամաքային» սյունյակները: «Ութանգակ ձեռնարկներ» տակ հասկացվում են դարբնոցները և այլն, իսկ «աշխատանքային զբաղմունքի» բեռնելը և բեռը դատարկելը:

«Կոոպերացում» մասում տեղեկությունները տրվում են արտելի բոլոր անդամների մասին՝ համաձայն ամսեվերջի ցուցակի, անկախ նրանից, թե արդյոք տրվյալ ժամանակ նրանք աշխատում են արտելում թե վոչ:

«Բանվորական ուլժի» մասում տեղեկություններ, տրվում են այն անձանց մասին, վորոնք փաստորեն աշխատել են տրանսպորտի վրա համաձայն ամսավերջի ցուցակի:

6-դ սյունյակում նշանակված և վարձու բանվորների թիվը՝ տրանսպորտի վրա զբաղված ընդհանուր բանվորական ուլժից.

9 և 11-դ սյունյակները լրացնելիս, յուրաքանչյուր բանվորի աշխատած ուրերի թիվը գումարվում և:

Այդպես պետք և վարվել նաև 10 և 12-դ սյունյակները լրացնելիս:

13—15 սյունյակներում նշանակվում և հասանելիք աշխատավարձը և վոչ թե փաստորեն վճարածը, վորովհետև վերջինից պահված են զանազան մուծումներ: Բացի այդ «Հասնում և աշխատավարձ» սյունյակում գրվում և միայն փոխադրողի աշխատավարձն առանց լծկանի:

21. Կերի, այրվող—նյութերի այլնի դլխավոր տեսակներն առանձնացվում են և նշանակվում չուկ տողերում քանակային և արժեքային արտահայտությամբ, իսկ յերկրորդականները՝ ընդհանուր գումարով:

22. Զիյերի, յեղնրի և ավտոմեքենաների թիվը տրվում և համաձայն հաշվետու ամսվա վերջի տեղեկությունների:

23. «Աշխատանքի կատարում» ամսվա մեջ՝ մասի 3.5 և 7-դ սյունյակներում նշանակվում և բեռների

փոխադրութիւններէ արժեքը, իսկ 2,4 և 6-դում նը-
րանց քաշը տոներով: Արտելի փոխադրած բեռներէ ընդ-
հանուր թվից առանձնացվում են. անտառանյութերը,
չինանյութերը, հացահատիկային բեռները և արդյու-
նմզդիտոցա շահի փմզդազյ: Ըմզդժդումնոո դոհոմզմոոդ
դրվում են մեկ տողում «այլ» անվան տակ:

== ԿԵՐՁ ==

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0297290

24.763